

Binnen de vaste commissie voor Financiën hebben enkele fracties de behoefte om over de brief van de minister van Financiën d.d. 10 september 2013 t.g.v. de onderzoeksopdracht kruissubsidie bij NS-dochter Qbuzz (Kamerstuk 28 165, nr. 163), enkele vragen en opmerkingen voor te leggen.

De voorzitter van de commissie,
Van Nieuwenhuizen-Wijbenga

De griffier van de commissie,
Berck

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de regering betreffende de uitvoering van een externe audit naar het al dan niet voorkomen van kruissubsidie bij NS-dochter Qbuzz. Deze leden bedanken de minister voor de brief met informatie inzake deze onderzoeksopdracht, maar zien aanleiding voor het stellen van aanvullende vragen omtrent de brief.

De leden van de VVD-fractie brengen in herinnering dat de minister tijdens het algemeen overleg Staatsdeelnemingen van 29 mei 2013 heeft toegezegd een externe audit uit te voeren naar «de vraag of er sprake is van kruissubsidiëring tussen de activiteiten van NS, het hoofdrailnet, een aantal dochterondernemingen zoals stations en andere commerciële activiteiten, en de concessies waarop men meedingt». In de brief van 10 september 2013 geeft de minister echter aan een externe audit uit te voeren naar slechts de eventuele kruissubsidie bij NS-dochter Qbuzz. Kan de minister aangeven waarom er zo'n beperkt onderzoek wordt uitgevoerd c.q. voorgesteld? Waarom is er geen onderzoeksopzet conform de toezegging in het algemeen overleg Staatsdeelnemingen, zoals hiervoor verwoord? Waarom komt de minister niet tegemoet aan de toezegging voor een breder onderzoek binnen de NS-groep? Is de minister bereid om het onderzoek uit te breiden naar een volledig en breed onderzoek? Zo nee, waarom niet?

Kan de minister bovendien aangeven welke «relevante marktpartijen» zijn benaderd voor dit onderzoek? En wie is de in brief van 10 september 2013 genoemde geselecteerde onderzoekspartij? Op basis van welke criteria is deze partij geselecteerd? Is deze partij in het vermogen om het onderzoek conform de toezegging in het algemeen overleg Staatsdeelnemingen van 29 mei 2013 uit te voeren? Wanneer kan de Kamer de resultaten van dit brede onderzoek verwachten?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van 10 september.

Deze leden vragen de minister of het klopt dat de meeste, zo niet alle, busbedrijven een dochtermaatschappij zijn en dus onderdeel van een groter geheel, met de daarbij horende voordelen en nadelen? Deelt de minister de mening dat een voordeel, zoals bv. lagere kapitaalkosten, niet per definitie kan worden gezien als een vorm van oneerlijke kruissubsidiëring?

Kan uit de brief worden opgemaakt dat er meerdere betekenissen mogelijk zijn van het begrip kruissubsidiëring? Klopt het dan ook dat onder punt iii in een gelijke situatie meerdere oordelen mogelijk zijn over het wel of niet aanwezig zijn van een oneerlijk voordeel?

Klopt het dat er in het verleden wel vaker onder de kostprijs is geboden bij aanbestedingen? Dit werd toen toch ook niet gezien als oneerlijke kruissubsidiëring? Is de minister bereid om de biedingen van Qbuzz te vergelijken met eerdere biedingen van andere busbedrijven, en te bezien of deze significant daarvan verschillen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de D66-fractie hebben met verbazing kennisgenomen van de brief over het onderzoek naar kruissubsidie. Deze leden constateren dat de voorgenomen uitvoering van het onderzoek niet in overeenstemming is met de aan de Tweede Kamer gedane toezegging en hebben daarom de nodige vragen aan de minister.

De leden van de D66-fractie vragen de minister of hij zich herinnert dat hij in het algemeen overleg Staatsdeelnemingen op 29 mei 2013 de volgende toezegging heeft gedaan: «Ik zeg toe dat ik een externe audit laat uitvoeren naar de vraag of er sprake is van kruissubsidiëring tussen de activiteiten van NS, het hoofdrailnet, een aantal dochterondernemingen zoals stations en andere commerciële activiteiten, en de concessies waarop men meedingt. Mogelijk komt daaruit dat NS beter moet scheiden. Daar zijn wij alleen maar mee gediend en dan kunnen wij het netjes regelen voor de toekomst.»

De leden van de D66-fractie constateren dat de minister zonder reden terugkomt op deze toezegging. In plaats van een brede audit naar de geldstromen binnen de NS-groep en kruissubsidie tussen de activiteiten van de NS, blijkt de minister er voor te kiezen om het onderzoek te beperken en slechts te richten op kruissubsidie bij NS-dochter QBuzz. Deze leden hebben hierover de volgende vragen:

- Waarom heeft de minister in afwijking van het verzoek van de Kamer en zijn toezegging tijdens het algemeen overleg de onderzoeksopdracht aangepast?
- Is de minister bereid om zijn oorspronkelijke toezegging gestand te doen, en de onderzoeksopdracht aan te passen, zodat een externe audit wordt uitgevoerd naar de vraag of er sprake is van kruissubsidiëring tussen de activiteiten van NS, het hoofdrailnet, de verschillende dochterondernemingen (waaronder in elk geval de stations en alle andere deelnemingen waarin NS participeert, zoals Trans Link Systems) en andere commerciële activiteiten, en de concessies waarop men meedingt?
- Gaat de minister in deze onderzoeksopdracht dan ook de vraag meenemen of de NS zijn activiteiten moet scheiden, om ondoelmatige of ongewenste kruissubsidiëring en marktverstoring die dat kan veroorzaken, te voorkomen?

De leden van de D66-fractie vragen of de minister in het onderzoek ook ingaat op de verliezen die zullen ontstaan als gevolg van de Fyra-problematiek? Kan het zo zijn dat als gevolg van de samenvoeging van de Fyraconcessie met de Hoofdrailnetconcessie, de huidige of eventuele toekomstige verliezen die NS lijdt op het hoge snelheidsspoor, via kruissubsidiëring, met publieke gelden vermengd worden? Zo nee, waarom niet?

Verder merken de leden van de D66-fractie op dat het moment van afronding van het onderzoek niet gespecificeerd is. Kan de minister toezeggen dat de onderzoeksresultaten voorafgaand aan de eerstvolgende behandeling in de Tweede Kamer van de aanstaande concessie voor het Hoofdrailnet aan de Kamer wordt gezonden? Indien dit niet mogelijk is: voor welke datum wordt het onderzoek dan aan de Tweede Kamer gestuurd?